

KURTULUŞ SAVAŞI MUHAREBELER DÖNEMİ

Pars

AKADEMİ

SERKAN CENGİZ

1

DOĞU CEPHESİ

Ermenilere Karşı Mücadele Kronolojiye göre;

8 Haziran 1920

Ermenilere karşı
seferberlik ilan
edildi.

22 Haziran 1920

Ermeni saldırıları
başladı

9 Temmuz 1920

Ermeni katliamlarına
karşı **Ültime** verildi.

12 Eylül 1920

Ermenilere karşı
taarruz başladı

Gümrü Antlaşması
3 Aralık 1920

TBMM **X** ERMENİSTAN

Çıldır Gölü / Aras Nehri
sınır kabul edilecek

Ermenistan Sevri tanımaya-
cak

Sarıkamış, Kars, Kağızman,
Kulp, Iğdır TBMM'ye bırakı-
lacak

Önemi

- **Doğu Cephesi**, TBMM' nin ilk **askeri** başarısı
- **Gümrü Antlaşması**, TBMM' nin ilk **siyasi** başarısı
- **Uluslararası** ilk antlaşma
- **Türkiye** adı ilk defa kullanıldı
- **Misak-ı Milli**'yi kabul eden,
- TBMM' yi tanıyan **ilk devlet**

Doğu Sınırımız ke-
sinlik **KAZANMADI**

Antlaşmadan bir gün
sonra Sovyet Rusya,
Ermenistan'ı işgal
etti.

ANTLAŞMA
ONAYLANMADI

Batum Antlaşması
23 Şubat 1921

TBMM **X** GÜRCİSTAN

- **BATUM** Türkiye'ye bırakıldı
- **Moskova Antlaşması**
ile Sovyet Rusya idar-
esindeki **Gürcistan'a**
bırakıldı

2

Kâzım Karabekir
1882 - 1948

- Balkan ve I. Dünya Harbinde görev aldı
- 1918'de **Tümgeneral**
- 1920'de **Korgeneral** oldu.

- **15.Kol.Ord.Kom.** ve **1. Kol.Ord. Kom.** yaptı (1923 - 1924)

- **İzmir İktisat Kongresi başkanlığı** yaptı. (17 Şubat 1923)

- **TBMM Başkanlığı** 1946 / 1948

- **İSTİKLAL HARBİMİZ** adlı eseri vardır.

BUNLAR ÖNEMLİ

→ **Paris Barış Konferansı** ile Ermeni Devleti'nin kurulması kararlaştırıldı.

→ **Fransızlar** Ermeniler'den, Adana çevresinde **İNTİKAM ALAYLARI'** ni kurdu.

→ **General Harbrod Raporu** Doğu Anadolu'da Türk Nüfusu'nun fazla olduğunu ortaya koyar.

→ **Sevr Antlaşması** ile Ermeni Devletinin kurulması kararlaştırıldı

→ **Gümrü Antlaşması** ile Ermeni Sorunu sona erdi.

3

GÜNEY CEPHESİ

İngilizler, Mondros sonrası; Adana, Antep, Urfa, Maraş'ı işgal etti.

 15 Eylül 1919 Suriye Antlaşması ile Antep, Urfa ve Maraş'ı Fransızlar'a bıraktı.

Fransızlar, Adana, Antep, Urfa, Maraş'ı işgal etti.

Fransızlar, güneyde **Türkler'e** karşı Ermeniler'den oluşan "İntikam alayları" kurdu.

ADANA

21 Aralık 1918 Adana'da **Fransız** işgali gerçekleşti.

Fransız işgaline karşı Hatay / Dört Yol'da **KUVA-İ MİLLİYE** oluştu.

Güney'de kuva-i Milliye'nin kurulmasına **Sivas Kongresin'** de karar verildi.

Ermeniler, Hacı Bayram Camisi'nin minaresine **KÖPEK** çıkarmışlar Ezan vakti havlatmışlardı.

Ermeniler, Ulu Cami'nin minaresine **ÇAN** takarak kilise yapmak istediler.

4

Ermenilerin bu çirkinliklerine karşı **Adana'da** mücadelenin sembolü **Karaisali Müftüsü Mehmet Hoca**

POZANTI KONGRESİ 5 Ağustos 1920

KAÇ KAÇ OLAYI

Fransızlar, 4 Temmuz 1920'de Adana'da "sıkı yönetim" ilan ettiler Ermeniler, **Türklerin** ev ve dükkanlarını **yaktı**. 10 Temmuz 1920'de Adana'da "**Kaç Kaç olayı**" adı verilen **göç yaşanmıştır**.

Mustafa Kemal, Fevzi Paşa ve Kayseri, Ankara ve Sivas'taki heyetkilerle beraber **Pozantı Garı**'na geldi.

Kaç Kaç Olayı sonrası Adana halkı **Pozantı**'ya geldi.

Mustafa Kemal, Erzurum, Sivas'tan sonra üçüncü kongresini gerçekleştirdi.

Mustafa Kemal tarafından Adana'ya **Topçu Kemal Piyade Yüzbaşı Osman Bey Yüzbaşı Ratıp Bey** gönderildi.

İlk oturumda...

Pozantı'nın **lojistik ihtiyaçlarının** tespiti yapılmıştır.

İkinci Oturumda...

Pozantı, Adana'nın **Vilayet Merkezi** ilan edildi.

Vali ve mülki amirleri seçimle işbaşına getirildi.

Fransızlar, 20 Ekim 1921 **Ankara Antlaşması** ile çekilmeye başladılar. 5 Ocak 1922'de **Adana düşman işgalinden kurtuldu**.

5

MARAŞ

SÜTÇÜ İMAM OLAYI
Maraş'ta Uzunoluk Cami İmamı Sütçü İmam, 31 Ekim 1919'da **Altınoluk Hamamı**'ndan çıkan Müslüman kadınlara saldıran Ermenilere tepki gösterdi. **Ermeni askerlerinden birini öldürdü.**

RIDVAN HOCA

Fransızlar şehrin kalesindeki **Türk Bayrağı**'nı indirdiler. Suçsuz kişileri öldürüp, şehrin önde gelenlerini tutukladılar. **Ulu Cami İmamı Ridvan Hoca** "**Kalesinde bayrağı dalgalanmayan ülkede cuma namazı kılınmaz!**" sözü halkı Fransızlara karşı halkı harekete geçirdi.

BAYRAK OLAYI

27 Kasım 1919'da **Agop Hırlakyan**'ın evinde bir Fransız komutan için DANS tertiplenir. Komutanın dansa kaldırmak istediği Ermeni kızı: "**Sizinle dans etmekten mazurum. Çünkü kendimi esarete hissediyorum. Kalede Türk Bayrağı dalgalandığı sürece, sizinle dans edemem**" diyerek teklifi reddetti.

TÜRKOĞLU SAVUNMASI

Kaleye saldıran **Maraş halkı Türk Bayrağı**'nı geri dikti. 72 gün çatışma sürdü. **En büyük çatışma Türkoğlu çatışması**

6

URFA

Mustafa Kemal tarafından Maraş'a
Kılıç Ali
Yörük Selim (Salim)
Cemil Cahit Bey gönderildi.

Fransızlar ve Ermeniler,
11 / 12 Şubat 1920'de
Maraş'tan çıkarıldı.

TBMM kurulmadan önce
zafer kazanıldı.
" Milli mücadelenin ilk zaferi"

TBMM tarafından MARAŞ'a
1925'te **İstiklal Madalyası**
1973'te **KAHRAMAN UNVANI**
VERİLDİ

URFA MUHAREBESİ

Ekim 1919'da İngilizler'den sonra
Urfa'ya giren Fransızlar, Maraş'-
takine benzer uygulamalar yaptı.

Ali Saip Ursavaş

Jandarma Komutan-
lığına atanan
Ali Saip Bey,
3000 kişilik bir kuvvet-
le 10 / 11 Nisan 1920'
de Fransızları Urfa'
dan attı.

TBMM URFA'ya
1984'te **ŞANLI UNVANI**
2016'da **İstiklal Madalyası**
VERİLDİ

Pars

AKADEMİ

7

ANTEP

Fransızlar, Nisan 1920' de
Antep'i kuşattıktan sonra
8 / 9 Şubat 1921'de
Antep'e girdi.

İşgal sonrası halk
" **Semt Teşkiatları** "
ile örgütlendi.

Kılıç Ali Bey

Şahin Bey' den sonra
Mustafa Kemal tara-
fından **Kılıç Ali Bey**
görevlendirildi.

Şehit Kamil de Antep savun-
masında önemli rol oynamıştır.

Şahin Bey

İşgale karşı direnen halk
kahramanı **Şahin Bey**
(Mehmet Sait)
28 Mart 1920'de
ŞEHİT OLDU.

KARAYILAN

Antep'teki Kuva-i Milliye
kahramanlarındandır.

Şihın Dağındaki
(Sarımsak Tepe) Fransızları
püskürtürken **ŞEHİT DÜŞTÜ**

8

TBMM tarafından **ANTEP'e**
8 Şubat 1921'de GAZİ unvanı
2008'de İstiklal Madalyası
VERİLDİ

MAĞARABAŞI SAVAŞI

26 Nisan 1920 Fransızlar
Nizip üzerinden şehrin Do-
ğu cephesine saldırdılar
*Fransızlar fazla kayıp ver-
memek için çekildiler*

KURBANBA TAARRUZU

Antep'te Kurbanba Tepesi
Fransız işgali altında idi.

2 Mayıs 1920'de Fransız Cephesine
taarruz başladı.

Süngü savaşı sonrası Fransızlar
Mardin tepe istikametinden geri
çekilmeye mecbur bırakıldı

KARABIYIKLI OLAYI

Aralık 1919'da
Karabiyıklı Baskını ile
Antep/Maraş yolunu
Fransızlara kapattı.

Fransız birlikleri bir daha Maraş'a
girmeye teşebbüs edemedi.

f Pars AKADEMİ

9

BATI CEPHESİ

15 Mayıs 1919 Yunanlılar
İZMİR'i işgal etti.

26 / 30 Temmuz 1919 Balıkesir Kongresi

16 / 25 Ağustos 1919 Alaşehir Kongresi
sonrası

BATI CEPHESİ KUVA-İ MİLLİYE KOMUTANLIĞI
kurulmasına zemin hazırladı.

4 / 11 Eylül 1919 Sivas Kongresi'nde
Temsil Heyeti, kurulacak olan Batı Cephesi
Komutanlığına **Ali Fuat Cebesoy'** u atadı.

Yunanlılar,

24 Mart 1920 Dumlupınar

28 Mart 1920 Afyon'u
ele geçirdi.

22 Haziran 1920 Yunanlılar,
İngiliz kışkırtmalarıyla *Milne*
hattını geçerek ilerlediler.

25 Haziran 1920'de

BATI CEPHESİ KUVA-İ MİLLİYE KOMUTANLIĞI
kuruldu.

Ali Fuat
Cebesoy

Batı Cephesi Komutanlığına
Ali Fuat Cebesoy atandı.

GEDİZ MUHAREBESİ

24 Ekim 1920

Ali Fuat Paşa ve **Çerkez Ethem**
komutasındaki **Kuva-i Milliye** bir-
likleri Yunanlılara karşı giriştiği ta-
arruz hareketinde *başarısız oldu.*

10

8 Kasım 1920 TBMM' de Düzenli Orduların kurulması kararlaştırıldı.

9 Kasım 1920 *Batı Cephesi* ikiye ayrıldı

Batı Cephesi → **BATI İsmet Paşa**

↓
GÜNEY Refet Bele

9 Aralık 1920 **DÜZENLİ ORDU** kuruldu. (Merkez ordu)

Merkezi
Amasya

Komutanı
Sakallı
Nurettin Paşa

Ali Fuat Cebesoy

14 Aralık 1920'de TBMM, **Ali Fuat Cebesoy'u**

Moskova'ya elçi olarak göndermiştir.

Çerkez Ethem

27 Aralık 1920'de **Çerkez Ethem**, Düzenli Orduların emrine girmek istemediği için ayaklandı.

Çerkez Ethem,
9 Mayıs 1921'de
yakalanarak idam edildi.

11

**GEL VATANDAŞ
GEL!!! KPSS'ye GEL**

TBMM'nin
ilk açtığı ve ilk zafere ulaştığı
DOĞU CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ Düzenli
ve Ordular
BATI CEPHESİ mücadele etti

Osmanlıdan Kalan Düzenli
Orduların mücadele ettiği cephe
DOĞU CEPHESİ

TBMM'nin kurduğu Düzenli
Orduların mücadele ettiği cephe
BATI CEPHESİ

TBMM'ye bağlı Düzenli
Orduların mücadele ettiği cephe
DOĞU CEPHESİ
ve
BATI CEPHESİ

Kuva-i Milliye'nin
mücadele ettiği cephe
GÜNEY CEPHESİ
ve
BATI CEPHESİ

SADECE Kuva-i Milliye'nin
mücadele ettiği cephe
GÜNEY CEPHESİ

Kuva-i Milliye
ve
TBMM'ye bağlı
Düzenli Orduların
mücadele ettiği cephe
BATI CEPHESİ

Düzenli Orduların
mücadele etmediği cephe
GÜNEY CEPHESİ

12

I. İNÖNÜ MUHAREBESİ 6 - 10 Ocak 1921

Yunan gâvurunun amacı;

- Düzenli Ordu'nun güçlenmesini engellemek
- Çerkez ayaklanmasından yararlanmak
- Venizelos'un iktidardan düşmesinin Anadolu politikalarını etkilemeyeceğini
- Eskişehir'deki demiryollarını kontrol altına almak
- Ankara'yı alarak, Sevr'i kabul ettirmek

Türk ordusunun amacı;

Düşmanı yurttan atmak **OLAMAZ**
Çünkü, Savunma savaşıdır

Yunan ordusunun amacı;

Başkent Ankara'yı ele geçirmek **OLAMAZ**
Çünkü, Ankara daha başkent değil

I. İnönü Savaşı'nın Sonuçları

- 20 Ocak 1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (1921 Anayasası) kabul edildi
- 22 Ocak 1921 Çerkez Ethem isyanı bastırıldı.
- 8 Şubat 1921 Antep'e Gazi unvanı verildi.
- 9 Şubat 1921 **Fransızlar** Antep'i işgal etti.
- 23 Şubat 1921 **Gürcistan ile** Batum Antlaşması imzalandı.
- 23 Şubat / 12 Mart 1921 Londra konferansı yapıldı.
- 1 Mart 1921 **Afganistan ile** Dostluk Antlaşması imzalandı.
- 1 Mart 1921 **İsmet Paşa** Albaylıktan General - Tuğgeneral rütbesine atandı
- 12 Mart 1921 İstiklal Marşı kabul edildi
- 16 Mart 1921 **Sovyet Rusya ile** Moskova Antlaşması imzalandı.

13

TEŞKİLAT-I ESASİYE 1921 Anayasası 20 Ocak 1921

- **Egemenlik**, kayıtsız şartsız milletindir.
- **Yasama, yürütme** TBMM'ye aittir.
- **Türkiye Devleti**, TBMM tarafından yönetilir, hükümeti TBMM hükümeti adını taşır.
- Meclis, vilayetlerden oluşan vekillerden oluşur.
- İcra Vekilleri Heyeti, kendi içinden bir başkan seçer. Seçilen Meclis Başkanı, aynı zamanda hükümetinde başkanıdır.

- Meclis, doğrudan bakanları kendi seçer
- **Din ve şeriat işleri** doğrudan TBMM'ye aittir.
- **Meclis üyeleri** 2 yıl için seçilir. Seçilen bir daha seçilebilir.
- **Seçimler çift dereceli** seçim sistemine göre yapılacak
- **Savaş ve Barışa** meclis karar verir (Toplam 23 Maddeden oluşur)

Pars

AKADEMİ

14

Yasanın Özellikleri

- Kişi hak ve hürriyetlerine yer vermemiştir.
- Laik değildir.
- Güçler birliğine dayalıdır.
- Meclis Hükümeti sistemini benimsedi.
- Ulusal egemenliği millete verdi.

Yasa Değişiklikleri

- Rejimin adı CUMHURİYET
- Devletin dini İSLAM
- Devletin resmi dili TÜRKÇE
- TBMM KABİNE SİSTEMİNE geçti
- Cumhurbaşkanı, meclis içinden 4 yıllığına seçilir. Aynı kişi tekrar CUMHURBAŞKANI olabilir.

LONDRA KONFERANSI 23 Şubat / 12 Mart 1921

İngiltere, Fransa, İtalya ve **Osmanlı** katıldı.

İki hükümet katıldı.
Tevfik Paşa / İstanbul
Bekir Sami / Ankara

TBMM, Konferansa iki hükümetle katılarak Teşkilatı Esasiye maddesine aykırı hareket etti.

"Türkiye Devleti, TBMM tarafından yönetilir. Hükümeti TBMM hükümeti adını taşır."

15

TBMM,

- **Misak-ı Milli**'yi Dünya kamuoyuna duyurmak

- Meclisin **barışçı** olduğunu kanıtlamak

- **Mustafa Kemal**'i Dünya kamuoyuna duyurmak
için konferansa katıldı

İtilaf Devletleri, iki hükümeti birbirine düşürüp Sevri onaylatmak istedi.

Bekir Sami Bey, **İngiltere / Fransa / İtalya** ile eşitliğe uymayan anlaşmalar imzaladı.

TBMM, **Bağımsızlığa aykırı** gerekçesiyle onaylamadı.

Yusuf Kemal Tengirşenk

Bekir Sami Bey, Londra Konferansı sonrası, görevden alındı. Yerine; **Yusuf Kemal Tengirşenk** Dış İşleri Bakanı oldu.

Konferansın Önemi

TBMM, İtilaf devletleri tarafından RESMEN tanındı.

Misak-ı Milli ilk defa uluslar arası alanda anlatıldı.

İtilaf Devletleri arasında görüş ayrılıkları arttı.

Pars

AKADEMİ

16

AFGANİSTAN'LA DOSTLUK ANTLAŞMASI 1 MART 1921

- Moskova'da bulunan **TBMM** ve **Afgan** temsilcileri arasında imzalandı.
- Emperyalizme karşı dayanışma içine girildi.
- Taraflardan birine yapılmış saldırı diğere yapılmış sayıldı
- Kültürel bağları güçlendirmek için Afganistan'a öğretmen ve subay gönderildi.

TBMM'yi tanıyan
ilk müslüman
devlettir.

Pars

AKADEMİ

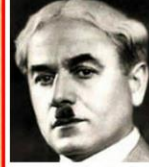
17

İSTİKLAL MARŞI'NIN KABULÜ 12 MART 1921

İstiklal Marşı' nın yazılması fikri **İsmet İnönü'** den çıktı.

Hamdullah
Suphi
Tanrıöver

Maarrif Nâzırı (MEB)
Hamdullah Suphi 500 TL
ödüllü şiir yarışması açtı
724 şiir yarışmaya katıldı

Mehmet Akif
Ersoy

Kendisine yarışmaya katılma sebebi sorulduğunda:

"Milli marş para ile yazılmaz" yanıtını verdi.

Bakanın ve arkadaşlarının ısrarı ile **ödül almama şartıyla yarışmaya katıldı.**

Mehmet Akif Ersoy, para ödülünü **Darülmesai'**e bağışladı.

Darülmesai: Fakir kadın ve çocukları meslek sahibi yapmak için kurulmuş kurumdur.

İstiklal Marşımız, mebusların oyları ile birinci seçildi.

Hamdullah Suphi tarafından **TBMM'de** büyük coşku içinde iki defa okundu. **Mebuslar** her ikisinde ayakta dinlediler Coşkuyla alkışladılar.

Mehmet Akif Ersoy

İstiklal Marşımızı

" Kahraman Ordumuza "
ithaf etmiştir.

Pars

AKADEMİ

18

İstiklal Marşımızı

ilk yayımlayan gazete **Açıksöz**
ilk yayımlayan dergi **Sebilürreşad**

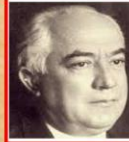

Mehmet Akif Ersoy, **Türk Milletinin Eseri** olarak kabul ettiğinden **Safahat'a koymadı**

1924'te İstiklal Marşımızın
ilk bestecisi

Ali Rifat Çağatay

1930'da İstiklal Marşımızın
günümüz bestecisi

Osman Zeki Üngör

1933'te Onuncu Yıl Marşı'nın
bestecisi

Cemal Reşit Rey

Güftesi: Behçet Kemal Çağlar
Faruk Nafiz Çamlıbel

EK BİLGİ: Alemdar Gemisi

Kurtuluş Savaşının kazanılmasını sağlayan *ilk ve tek gemi Fransızlara* karşı Ereğli'de (Karadeniz) zafer kazandı.

HATIRLATMA

26 Nisan 1920 Mustafa Kemal Lenin'e askeri ve siyasi ittifak için mektup yazdı

11 Mayıs 1920 Dış İşleri Bakanı Bekir Sami Bey diplomatik ilişki için Sovyet Rusya'ya gönderildi.

14 Aralık 1920 Ali Fuat Cebesoy Moskova Elçiliğine atandı.

MOSKOVA ANTLAŞMASI 16 MART 1921

Boğazlardaki İtilaf Devletleri egemenliği **Sovyet Rusya**, için tehdit oluşturmaktaydı.

Sovyet Rusya, TBMM'nin İtilaf Devletleri ile yakınlaşmasını istemedi.

TBMM'nin Kurtuluş Savaşının başarıya ulaşılması için **Sovyet Rusya**'nın askeri ve ekonomik desteğine ihtiyaç duyması

Moskova Antlaşması'nı

- Yusuf Kemal Tengirşek
  - Ali Fuat Paşa
  - Rıza Nur
- İmzaladı.

19

George Çiçerin

Moskova Antlaşması'nı imzalayan *Rus temsilci*

Çiçerin

Antlaşmaya Göre Bazı Maddeler

- ➔ Taraflardan birinin tanımadığını *diğer devlet tanımayacak*
- ➔ Çarlık dönemindeki antlaşmalar *geçersiz olacak*
- ➔ **Sovyet Rusya**, TBMM'ye *askeri ve ekonomik yardım yapacak*
- ➔ **Ardahan, Artvin** TBMM'ye **Batum, Gürcistan'a bırakıldı**

BUNLARI BİLELİM

Sovyet Rusya,

- TBMM'yi tanıyan
- **Misak-ı Milli'yi** tanıyan
- **Kapitülasyonları** kaldıran (Lozan'dan Önce)
- **Sevr'i** kabul etmeyen **"İlk Avrupa devleti"**

BATUM, Misak-ı Milli'den verilen **İLK TAVİZ**

Doğu sınırimız, Moskova Antlaşması ile **KESİNLEŞMEDİ**

Pars

AKADEMİ

20

KPSS'LİK BUNLAAR!!!

Mustafa
Kemal

Ali Fuat
Cebesoy

1899 ***İstanbul Harp Okulunda
Sınıf Arkadaşı***

Mustafa Kemal, Harp Okulundayken bir gece vakti **Ali Fuat'ın** yanına gelerek sessizce:

*" Felek her türlü esbâb-ı cefâsın toplansın gelsin
Dönersem kahbeyim millet yolunda bir azimetten"*

Nâmık Kemal' in *Vatan Kasidesinden* bir teksirini büyük bir heyecanla okudu.

Namık Kemal
(Vatan Şairi)

Vatanın bağına düşman dayadı hançerini

Yok mudur kurtaracak bahtı kara maderini

Mustafa Kemal

Vatanın bağına düşman dayasın hançerini

Elbet bulunur kurtaracak bahtı kara maderini

Mustafa Kemal, Vatan şairine cevaben söz konusu beyitleri **-İLK DEFA 21 Aralık 1919'da (Temsil Heyeti Ankara'ya gelirken) KIRŞEHİR'** de **- TBMM'de ise I. İnönü Muharebesi sonrası (13 Ocak 1921 Perşembe Saat: 15.30)** **OKUMUŞTUR.**

21

"Hürriyet ve bağımsızlık benim karakterimdir" diyen **Mustafa Kemal**,

Namık Kemal için

"Türk milletinin yüzyıllardan beri beklediği sesi"

olarak görmektedir.

Felek her türlü esbâb-ı cefâsın toplansın gelsin;

Dönersem kahbeyim millet yolunda bir azimetten

Vatanın bağına düşman dayadı hançerini,

Yoğ-imiş kurtaracak bahtı kara maderini.

*Merkez-i hâke atsalar da bizi;
Kürre-i arzı patlatır çıkarız..*

II. İNÖNÜ MUHAREBESİ 23 Mart - 1 Nisan 1921

Yunanlılar,

Koçgiri ve Pontus ayaklanmalarından yararlanmak istediler.

Yunan gavurunun amacı

- *Sevri* onaylatmak
  - *Ankara, Eskişehir ve Kütahya'yı* ele geçirmek
  - *TBMM'yi* dağıtmak
- gibi amaçları vardı.

MUHAREBE SONUNDA

TBMM'ye olan güven arttı.

Fransızlar, ZONGULDAK' ı boşalttı

İngilizler, MALTA' daki kırk esiri serbest bıraktı.

İtalyanlar, ANADOLU'DAN çekilmeye başladı.

Düzenli Ordunun güçlenmesi için zaman kazanıldı.

22

Metristepe II. İnönü
zaferinin **merkezi**dir.

TÜRK JANDARK

Nezahat Hanım (Baysel)

İnönü Savaşlarında 70.Piyade Alayının içinde **12 yaşında** İngilizlere karşı savaştı

TBMM Muhafız Taburu
II. İnönü Savaşına
gönderildi.

Mustafa Kemal, II. İnönü sonrası **İsmet İnönü'**ye çektiği telgrafta
"... siz orada yalnız düşmanı değil
bu milletin mâkus talihini de yen-
diniz. Düşman çizmesi altındaki
kara bahtlı topraklarımızla bera-
ber bütün vatan en ücra köşesine
kadar sizin zaferinizi kutluyor.."

II. İnönü Muharebesi döneminde Anadolu'ya geçmek isteyen **Osmanlı Şehzadesi**

Ömer Faruk Efendi

II. İnönü Muharebesi'nden itibaren **KIZILAY** için para toplanmaya başladı.

f Pars AKADEMİ

23

ASLIHANLAR / DUMLUPINAR 8 - 15 Nisan 1921

Yunanlılar, II. İnönü yenilgisi sonrası **Bursa'**ya çekildi. Bir kısmı Afyon'da kaldı.

BATI CEPHESİ İsmet Bey'in komutasına verildi.

Bu durum Türk Ordusunun henüz **Taarruz gücüne ulaşmadığının kanıtıdır.**

Afyon' da kalan **Yunan Birliklerine karşı** Güney Bölümündeki Türk kuvvetlerinin başındaki isim **Refet Bele TAARRUZ** a geçti.

f Pars AKADEMİ

BAŞARILI OLAMADI
Refet Bele görevden alındı.
BATI CEPHESİ birleştirildi.
3 Mayıs 1921

24

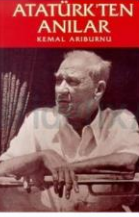
KPSS'LİK BUNLAR!!!

Biyografik Eserleri

Tek Adam Mustafa Kemal'i
İkinci Adam İsmat İnönü'yü
Suyu arayan Adam Turancı-
lıktan sıyrılıp, komünizmi red-
dedip Cumhuriyetçi ve milli-
yetçi kimliğe büründü

Şevket Süreyya
Aydemir

Atatürk'ten Anılar
Kemal Arıburnu' na aittir.

Kalpaklılar
Samim Kocagöz' e aittir.

Yol Ayrımı
Esir Şehrin İnsanları
Yorgun Savaşçı
Kurt Kanunu
Devlet Ana

Kemal Tahir' e ait eserlerdir.

Üç Devirde Bir Adam
Ali Fethi Okyar' a ait

- Osmanlı
- Milli Mücadele
- Cumhuriyet
dönemleri anlatılır

Tarık Buğra, Küçük Ağa
eseri **Milli mücadele yıllarını** anlatır.

Ayrıca **Osmanlı** adlı
eseri de vardır.

25

Falih Rıfki Atay

Akşam Gazetesi'nde
kurtuluş savaşı lehine
yazılar yazdı.

Çankaya: 1961' de yazdı. Cumhuriyet
devrinde **Mustafa Kemal** ile ilgili anı-
larını kaleme almıştır.

Zeytinadağı: **Falih Rıfki Atay'** a ait

I. Dünya Savaşında yedek subay
olarak görev aldığı **Cemal Paşa'**
nın karagâhında anılarını kaleme
almıştır.

Kurtuluş: III.Selim / 27 Mayıs 1960
arası **6 ihtilal** dönemi anlatılır

Mustafa Kemal,

Anadolu'daki Yunan zulüm-
lerini **protesto ederek**

"İnsanlık Âlemine"

adlı **beyanname yayımladı**
12 Nisan 1921

Yakup Kadri
Karaosmanoğlu

Yaban

Yakup Kadri, 1932' de ya-
yımladığı 'Yaban' da Ana-
dolu köyü üzerinden...

Milli mücadele
yıllarını anlatır.

Ankara: Yakup Kadri, Milli mücadele
dönemi ve Cumhuriyet dönemi
Ankara'sını anlatılır.

Düşmanın Yaktığı Köyler Ahalisine
Yakup Kadri' nin

Sakarya Zaferi sonrası
Yunan gavnunun yakıp
yıkıldığı yerler ile ilgili eseri

Ateşten Gömlek (Milli Müca-
deleyi anlatan **İLK ESER'** dir)

Türk'ün Ateşle İmtihani
Halide Edip Adivar' a ait

Milli mücadele
yılları anlatılır

Dağa Çıkan Kurt
Vurun Kahpeye

diğer eserleridir.

26

ESKİŞEHİR / KÜTAHYA MUHAREBELERİ 10 - 24 Temmuz 1921

İsmet Paşa,

I. İnönü Muharebesi
II. İnönü Muharebesi
Eskişehir ve Kütahya
Muharebeleri

savaşlarında Düzenli
orduların başında bulundu

Bu savaşta Türk ordusunun
karargâhı **KARACAHIŞAR'**
dadır.

YUNAN GAVURUNUN AMACI

TBMM'yi ortadan kaldırmak
Sevr'i gerçekleştirmek
Ankara' yı ele geçirmek

27

Yunan gavuru

13 Temmuz 1921'de Afyon

17 Temmuz 1921'de Kütahya

19 Temmuz 1921'de Eskişehir'i

işgal etti

MUHAREBE SONRASI

- Düzenli orduların **tek yenilgisi**
- **İtalya**, Anadolu'dan çekilme kararını **durdurdu**.
- **Fransa**, barış kararından **vazgeçti**.
- **Yunan gavuru**, Polatlı'ya kadar geldi.
- **TBMM'nin Kayseri'ye** taşınması gündeme geldi.
- **Mustafa Kemal**, "Ordunun Sakarya nehrinin doğusuna çekilmesi" emrini verdi.

Birçok milletvekili **Mustafa Kemal'** in
ordunun başına geçmesi ??
gerektiğini ifade etti.

TBMM, 5 Ağustos 1921'de
Başkomutanlık Yasasını
çıkardı. **Mustafa Kemal**
Orduların başına geçti

Mustafa Kemal

8 Temmuz 1919'da
Amasya Tamimi sonrası
Askerlik görevinden
istifa etmişti.

Mustafa Kemal

Başkomutanlık Kanunu
ile ordunun başına geçmesi
sonrası **7 / 8 Ağustos 1921'**
de **Tekalifi Millîye Emirlerini**
çıkardı.

Başkomutanlık Yasası 5 Ağustos 1921

TBMM' nin **yasama, yürütme ve yargı**
yetkileri **3 aylığına Mustafa Kemal'** dev-
redildi.

Mustafa Kemal gelecek tepki-
leri engellemek için **süreyi sınır-
lı tuttu. Amacı ise;**
Hızlı karar alma ve uygulama

TBMM 3 aylık dönemler
halinde **süreyi uzattı.**

20 Temmuz 1922'de
süresiz olarak uzatıldı

Cumhuriyet'in İlanı ile
bu yetki sona erdi.

28

Tekâlif-i Milliye Emirleri 7 / 8 Ağustos 1921

- **Ulusal Yükümlülükler** anlamında gelir.
- **Hâkimiyet-i Milliye** gazetesinde yayımlandı
- **Ulusal Bağımsızlık** için halktan destek istendi

- Her ev *birer takım çamaşır, birer çift çorap ve çarık* hazırlayıp **Ulusal Vergi Komisyonu**'na verecek
- Halkın elindeki hububatın % 40'na **el konulacak** (*Bedeli sonradan ödenmek kaydıyla*)
- Taşıma aracı olanlar ayda bir kez **100km mesafede silah taşıyacaklar**
- Zanaat sahipleri **ordu buyruğuna alınacak**
- Kanunların uygulanması için **İstiklal Mahkemeleri** görev yaptı.

29

Maaririf Kongresi 15 / 21 Temmuz 1921

- **Eskişehir / Kütahya Muharebeleri** sırasında...
- **Ankara Darülmuallimin Konferans Salonu**'nda yapıldı. (*Erkek Öğretmen Salonu*)

- Açılış Konuşmasını; **Mustafa Kemal**
- Kapanış Konuşmasını; **Hamdullah Suphi** yaptı.

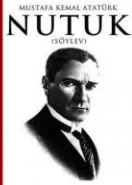

- İleride uygulanacak **Eğitim Modelleri tartışıldı.**

f Pars AKADEMI

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ 23 Ağustos / 13 Eylül 1921

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK
NUTUK
(SÖZLEŞİ)

Mustafa Kemal,

Bu savaş için **Nutuk**'ta
"**Sakarya Melhame-i Kübrası**"
Büyük ve Kanlı Sakarya Savaşı
adını kullandı

Topyekun Savaş

Subaylar Savaşı
(Subay kaybı fazla)
olarak da adlandırıldı.

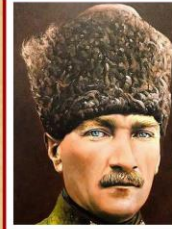

Yunan gavurunun amacı;

- Ordunun toparlanmasına **engel olmak**
- **Ankara'yı** ele geçirmek
- **TBMM'ye ve Milli Mücadeleye son verme**
- **Sevri** kabul ettirme

30

" *Hattı müdafa yoktur, sathı müdafa vardır. O sathı bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanı ile sulanmadığı sürece terk olunamaz*"

Sakarya savaşında söylemiştir.

Henry Franklin Bouillon

Sakarya Savaşı öncesinde;
Mustafa Kemal ile görüşen Fransız Temsilcisi
9 Haziran'da Ankara'ya gelmiş, **13 Haziran 1921'de** görüşmüş (Sevr ve Misak-ı konuşulmuş) **antlaşma sağlanamamıştır.**

Sakarya Savaşı sonrasında;
tıpış tıpış 20 Eylül'de bidaha geldi.
20 Ekim 1921 Ankara Antlaşması'
nı imzaladı

Naci Fazıl Kısakürek
1904 -1983

SAKARYA TÜRKÜSÜ

"Rabbim isterse, sular büküm
büküm burulur,
Sırtına Sakarya'nın Türk tarihi
vurulur.

Eyvah, eyvah, Sakarya'm,
sanamı düştü bu yük?

Bu dava hor, bu dava öksüz,
bu dava büyük!"

Duatepe
Kartaltepe
Beylikköprü

Sakarya'da
en şiddetli
çarpışmaların
yaşandığı yerler

1 Temmuz 1920'de
Subay Yetiştirme
Merkezleri

Sakarya Savaşı Sonrası

Subay Yetiştirme Kursları

AÇILDI

Fevzi Çakmak
1876 - 1950

● **II. İnönü Savaşı sonrası**
Ferikliğe (Orgeneral)
yükseltildi.

● **Sakarya Savaşı öncesinde;**
(İsmet İnönü'nün yerine)
Genel Kurmay Başkanı
oldu.

● **Dumlupınar Zaferi sonrası**
Mareşal olmuştur.

● **Türkiye Cumhuriyeti'** nin
İLK GENELKURMAY BAŞKANI

Mustafa Kemal
Sakarya savaşında
atından düşüp
kaburgasını kırdı.

Sakarya Meydan Muharebesinin Sonuçları

1683 II. Viyana Kuşatması'ndan
beri geri çekilme durdu.

Fahrettin Altay

Kâzım Özalp

13 Eylül 1921 Sakarya zaferi
sonrası **Generalliğe**
yükseltildiler

LOZAN SONRASI, 1 Kasım 1923'te
seferberlik durumu **sona erdi**

Edirne Mebusu İsmet
Kozan Mebusu Fevzi

imzasıyla **Mustafa Kemal'e**
Gazilik ve Mareşallik unvanı verildi.
19 Eylül 1921

Kafkas Cumhuriyetleri ile
Kars Antlaşması imzalandı.

13 Ekim 1921
Gürcistan / Ermenistan
Azerbaycan

14 Eylül 1921
GENEL SEFERBERLİK
ilan edildi.

Fransızlar ile Ankara Antlaşması
imzalandı. **20 Ekim 1921**

15 Kasım 1921
MALTA'dan dönen
Rauf Orbay TBMM'ye
katıldı.
17 Kasım 1921
Nafia Vekilliği'ne
seçildi. (Bayındırlık)

Türkler ve Yunanlılar
Sakarya Savaşında
UÇAK kullandı.

Ukrayna ile Dostluk Antlaşması
2 Ocak 1922

Milli Mücadelede
en fazla şehit
25.000
verdiğimiz savaş

İtalyanlar, Anadolu'dan çekildiler

İtilaf Devletleri

22 Mart 1922 ateşkes önerisini
26 Mart 1922 Paris'te Sevr'in
değiştirilmiş maddelerini sundular

Milli Mücadelede
Son Savunma Savaşımız
Türk Ordusu bu savaştan
sonra taarruza geçti

33

KARS ANTLAŞMASI 13 Ekim 1921

TBMM ✘ Azerbaycan
Gürcistan
Ermenistan

Doğu Sınırımız
KESİNLİK
KAZANDI!

- Türkiye'nin tanımadığı bir antlaşmayı
bu üç devlet tanımayacak

- **Batum** Gürcistan'a bırakıldı.

- **Nahçıvan** özerklik şartıyla
Azerbaycan'a bırakıldı.

- **Boğazlar** ticaret gemilerine açık
olacak (Istanbul'un güvenliği şartıyla)

- **Esir değişimi** konusunda antlaşma
sağlanacak

KPSS
- Moskova Antlaşmasının tekrarıdır.
- **Doğu'da** imzalanan son antlaşma
- **Sakarya'** savaşı sonrası diplomatik
gelişmeleri takip için **Avrupa'** ya
Yusuf Kemal Tengirşenk (Dış İşleri
Bakanı) gönderildi.

Antlaşmayı **TBMM** adına
Kâzım Karabekir
imzaladı

34

ANKARA ANTLAŞMASI 20 Ekim 1921

TBMM X Fransa

- Taraflar arasında savaş sona erecek
- **Esirler karşılıklı olarak** serbest kalacak
- **HATAY (Antakya) ve İSKENDERUN özerklik koşulu ile** Fransa yönetimindeki **Suriye'** ye bırakıldı.
- Hatay'ın resmi dili TÜRKÇE olacak
- Anadolu Selçuklu Sultanı **Süleyman Şah'** ın mezarı **Caber Kalesi Türk toprağı** sayılacak

Antlaşmayı **TBMM** adına **Yusuf Kemal Tengirşenk** imzaladı.

Antlaşmanın imzalanmasında önemli rol oynayan Fransız temsilci
Henry Franklin Bouillon

Kurtuluş Savaşında ilk ateşkes antlaşması
Fransa ile yapıldı.

TBMM' yi tanıyan
- **ilk itilaf devleti**
Fransa

HATAY (Antakya)
Misak-ı Milli'den verilen
İKİNCİ TAVİZ

Pars

AKADEMİ

35

BÜYÜK TAARRUZ / 26 - 30 Ağustos 1922

Baş Komutanlık / Dumlupınar
Meydan Muharebesi

İYONYA HÜKÜMETİ

Yunan gavuru, Başkomutanlık Meydan Muharebesinden çekilirken **İyonya Hükümetini** İzmir'de kurduğunu ilan etti. Batı Anadolu'yu bölmek istedi.

TBMM, bu durumu protesto etti **İtilaf Devletleri, İyonya hükümetini** tanımadığını ilan etti.

Kurtuluş Savaşı Genel Kurmay Başkanları

İsmet İnönü
3 Mayıs 1920
3 Ağustos 1921

Fevzi Çakmak
5 Ağustos 1921
12 Ocak 1944

Muharebenin Amacı

- Geride düşman cephesi oluşmasını engellemek
- **Düşmanı yurttan atmak**

Mustafa Kemal,
Akşehir'de (Konya)
Komutanlarla yaptığı toplantı sonrasında **taarruz kararı aldı**

AKŞEHİR

Sakarya / Büyük Taarruz
arası Karargâh Merkezi
olarak kullanıldı

36

RUM SINDIĞI
Mustafa Kemal' in
Büyük Taarruz için
kullandığı ifadedir.

**ORDULAR İLK HEDEFİNİZ
AKDENİZ'DİR. İLERİ!**

- Mustafa Kemal tarihi emrini
1 Eylül 1922' de verdi.
- Bundan sonra yapılan taar-
ruz nedeniyle bu savaşa
BÜYÜK TAARRUZ dendi.

Albay Reşat

ÇİĞİLTEPE OLAYI

- Ziya Paşa' nın oğludur.
- Çiğiltepe, Yunan'ın elindeydi.
(Trikopis) Albay Reşat,
Mustafa Kemal' e söz verdiği
sürede (30dk) geri alamadığı
için **intihar etti**
- İntiharında 45dk
sonra Çiğiltepe
alındı.

2 Eylül 1922 UŞAK

3 Eylül 1922 **ÖDEMİŞ**

4 Eylül 1922 TİRE

5 Eylül 1922 **NAZİLLİ**

7 Eylül 1922 AYDIN

8 Eylül 1922 MANİSA

9 Eylül 1922 İZMİR

11 Eylül 1922 BURSA

Düşman işgalinden kurtarıldı

Büyük Taarruz

30 Ağustos 1922' de Cumartesi
sabah 5.30'da Afyon üzerinden
başladı. 18 Eylül 1922' de
Batı Anadolu işgalden kurtarıldı

30 Ağustos günü
"Zafer Bayramı" olarak
kutlanması kanunu
1926'da kabul edildi.

37

PUŞİDE-İ SİHAY

Bursa'yı Yunan gıvuru
8 Temmuz 1920' de işgal
etti. Yunanlıların buradaki
zulümlerini kürsüden
İsmail Suphi Bey anlattı.

TBMM Başkanlık Kürsüsüne
siyah bir şal örtüldü ve Bursa
işgalden kurtarılanına kadar örtü
kaldırılmadı 11 Eylül 1922

Trikopis

Uşak'a bağlı
Karlık Köyünde
(Bazı kaynaklarda
Çalköy)

esir alınan Yunan Generali
(Dimaras da esir alındı)

Fevzi Paşa'ya savaş
sonrası "MAREŞAL"
unvanı verildi.

TÜRK TARİHİNİN MEYDAN SAVAŞLARI

- 1071 Malazgirt Meydan Savaşı
- 1526 Mohaç Meydan Savaşı
- 1596 Haçova Meydan Savaşı
- 1921 Sakarya Meydan Savaşı
- 1922 Başkomutanlık Meydan Savaşı

ÇANAKKALE OLAYI

Türk Ordusunun İzmir sonrası
Çanakkale'ye yönelmesi üzerine
İngilizlerle yaşanan gerginlik
durumudur.

Mudanya'da barış
görüşmeleri başladı

38